

Reproduktion och ålder bland älgkor i Holmen Delsbos förvaltningsområde 2011-2012

RESULTATBLAD 10
2012

Som ett led i att bygga upp en lokal, adaptiv älgförvaltning enligt moderna principer har jägarna i Holmen Delsbos förvaltningsområde (ÄSO) samlat data om bl a ålder och reproduktionsstatus från fällda älgkor under älgjakten 2011/2012. Vid fyra tidigare tillfällen under 2000-talet har det samlats in liknande information (där Holmen Delsbo utgör en del). Fördelen med att upprätta stora förvaltningsområden och samla data från dessa är:

- att jägare och markägare erbjuds bra underlag när avskjutningsplaner skall upprättas.
- att man kan följa utvecklingen i t ex åldersfördelning, kalvproduktion, slaktvikter och hornutveckling i den lokala älgstammen.
- att älgförvaltningen byggs på en biologiskt korrekt kunskapsgrund.

Foto: Magnus Nyman

I denna rapport presenteras både resultat från samtliga år då datainsamling skett samt specifikt för säsongen 2011/2012. Detta år inskränker sig emellertid analyserna enbart till material från fällda älgkor.

Produktion

Svensk Naturförvaltning AB

Ramsberg: Sommarrovägen 10, 711 98 Ramsberg

Göteborg: Flöjelbergsgatan 8b, 431 37 Mölndal

info@naturforvaltning.se www.naturforvaltning.se

BESKRIVNING AV MATERIALET

Resultaten från säsongen 2011/2012 baseras på analyser av 28 älgkor. Allt insamlat material från enskilda älgar redovisas separat i slutet av rapporten med hänvisning till respektive jaktlag eller uppgiftslämnare. För vissa älgar är inte uppgifterna helt kompletta och de måste därför uteslutas från vissa analyser. Tabell 1 ger en sammanställning av medelvärden för slaktvikter, reproduktion och åldrar bland de undersökta älgkorna under 2000-talet.

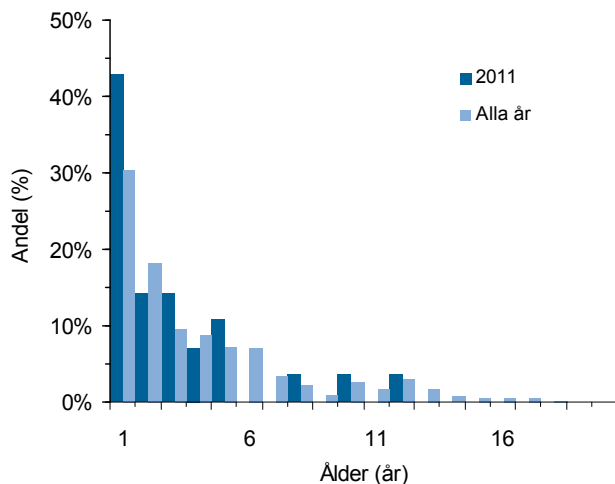
Med hjälp av åldersfördelningarna i det samlade materialet är det också möjligt att beräkna hur stor andel av älgarna som uppnår en viss ålder (Figur 2). Av korna är det t ex drygt 30% som uppnår en ålder av fem år. För tjurarna är dock sannolikheten att överleva sin femårsdag mindre än 10% (se Figur 2 och tidigare rapporter).

Tabell 1 Fruktsamhet, vikter och åldrar bland älgkor i Holmen Delsbo.

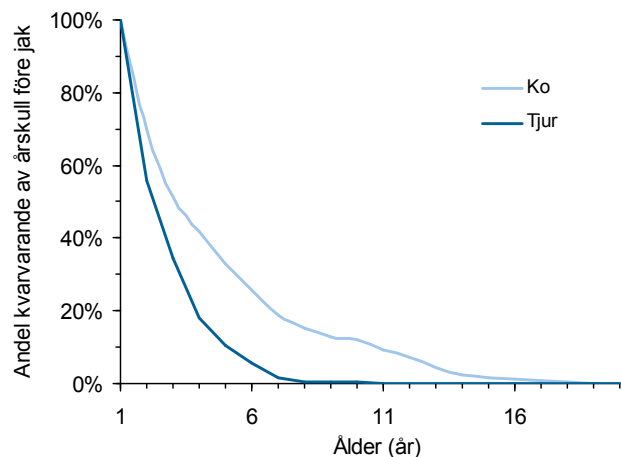
	2001	2002	2007	2009	2011	Medel
Medelålder (utan kalv)	3,9	3,3	4,5	4,3	3,0	4,1
Slaktvikt (utan kalv)	171	163	159	158	161	162
Slaktvikt (kalv)		78,0				78,0
Reproduktion (ägg/ko)	1,21	1,00	0,93	1,11	1,14	1,19

Ålder

Liksom tidigare år finns det ett flertal äldre kor i materialet (Figur 1). Jakttrycket fördelas således på fler årsklasser bland korna jämfört med tjurarna. Det är ganska vanligt att det årligen fälls kor som är 10–20 år gamla (2011 fälldes bl a en 12-årig ko). Till skillnad från tjurarna, som har lägre medelålder, beror detta på att man är försiktig med att skjuta vuxna hondjur.

Figur 1. Åldersfördelning bland älgkor i Holmen Delsbo.

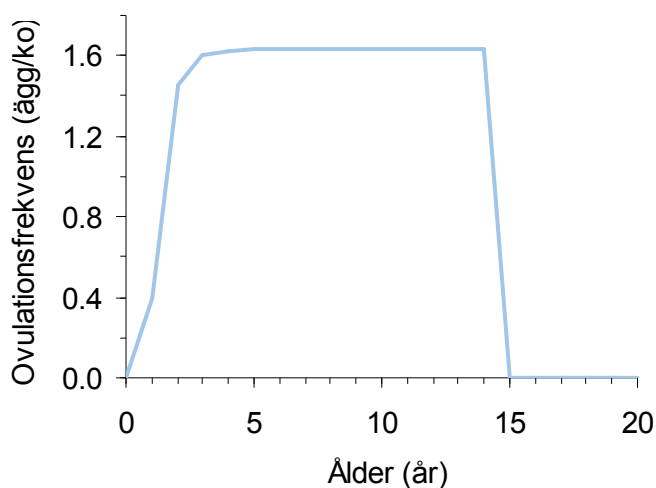
Figur 2. Överlevnadskurva för älgkor och tjurar i Holmen Delsbo.

Reproduktion

Den genomsnittliga reproduktionen bland korna i Holmen Delsbo är relativt hög (Tabell 1). Kornas fruktsamhet är genomsnittligt bättre än t ex i Bergslagen där liknande undersökningar genomförts. I många områden i Bergslagen ligger antalet avstötta ägg (ovulationsfrekvens) på 0,6-0,8 ägg per ko, vilket skall jämföras med 1,2 ägg per ko i Holmen Delsbo. Viss variation mellan år kan bero på ett relativt litet material och slumpfaktorer, men skulle också kunna återspegla årsvariationer i reproduktionen. Vi vet från forskningen att sådana förekommer och att det finns mellanårsvariationer på 20-30 % i kalvproduktionen. Detta får betydelse för den årliga tillväxten i stammen vilket man bör ta hänsyn till när man planerar avskjutningen.

Materialet gör det också möjligt att beräkna den åldersberoende reproduktionen bland älgkorna i Holmen Delsbo. Ungefär var tredje ettårskviga i Holmen Delsbo går i brunst. I motsats till kvigorna producerar många vuxna kor två ägg i Holmen Delsbo.

Figur 3 visar en genomsnittlig utvecklingskurva där kornas äggproduktion från flera årsklasser vägts samman. Detta har gjorts eftersom materialet från flera årsklasser statistiskt sett är litet och därmed skulle orsaka oönskade slumpvariationer. Modellen över fruktsamhetsutvecklingen blir därför översiktlig, men blir allt bättre ju mer data man samlar in. Därför är det lämpligt att samla data från flera år och lägga ihop dessa.

Figur 3. Åldersberoende fruktsamhet bland älgkor i Holmen Delsbo.

KOMMENTARER

- Det insamlade materialet omfattar bara älgkor och ger således inte en hel demografisk bild av älgstammen i Holmen Delsbo.
- Älgkorna är fortsatt förhållandevis produktiva, vilket gör att den årliga tillväxten blir hög. Detta i sin tur måste nog beaktas när man beräknar den årliga avskjutningen.
- I den moderna älgförvaltningen är det önskvärt att årligen samla uppgifter om åldrar bland de vuxna älgarna (båda könen). Det ger på sikt möjlighet att med god precision beräkna hur stammens åldersstruktur och täthet ser ut och hur många älgar som fötts på marken ett visst år.
- Kopplas dessa uppgifter till t ex data från flyginventeringar får man en mycket god bild av hur älgstammen är sammansatt och hur den utvecklar sig årligen.

Tabell 2. Redovisning av analys från enskilda älgkor i Holmen Delsbo.

Område	Uppgifts-lämnare	Älgnummer	Datum	Kön	Ålder	Slakt- vikt	Ägg- stock 1	Ägg- stock 2
Holmen Delsbo Nianfors		1108	2011-10-10	Ko	1	.	1	0
Holmen Delsbo Nianfors		1111	2011-10-11	Ko	1	.	0	0
Holmen Delsbo Nianfors		1112	2011-10-11	Ko	2	.	1	0
Holmen Delsbo Tjäders		1114	2011-10-13	Ko	4	.	2	0
Holmen Delsbo Fönebo		1116	2011-10-13	Ko	3	.	1	.
Holmen Delsbo Tjäders		1119	2011-10-15	Ko	2	.	1	.
Holmen Delsbo Tjäders		1121	2011-10-16	Ko	2	.	2	0
Holmen Delsbo Nianfors		1131	2011-10-20	Ko	8	.	1	1
Holmen Delsbo Mokojan		1135	2011-10-23	Ko	1	.	1	0
Holmen Delsbo Olatjärn		1136	2011-10-26	Ko	2	.	1	0
Holmen Delsbo Olatjärn		1141	2011-10-26	Ko	1	.	0	.
Holmen Delsbo Fönebo		1150	2011-11-13	Ko	1	.	0	0
Holmen Delsbo Fönebo		1154	2011-11-23	Ko	10	.	0	.
Holmen Delsbo Moviken		1722	2011-11-07	Ko	1	.	1	.
Holmen Delsbo .		6725	.	Ko	12	.	2	0
Holmen Delsbo Norrbobyn		6786	2011-10-10	Ko	1	.	0	.
Holmen Delsbo Digerön Västra jk		6794	2011-10-22	Ko	1	140	1	0
Holmen Delsbo Brännås jl		6803	2011-10-22	Ko	3	.	.	.
Holmen Delsbo Frisbo		6899	2011-12-04	Ko	4	.	2	0
Holmen Delsbo Hedvigsfors Östra		1717 1	2011-10-15	Ko	3	.	1	0
Holmen Delsbo Furubergs jl		1901 1	.	Ko	5	.	0	.
Holmen Delsbo Mokojan		1904 3	2011-10-11	Ko	1	.	0	0
Holmen Delsbo Mokojan		1904 4	2011-10-12	Ko	3	160	1	0
Holmen Delsbo Mokojan		1904 5	2011-10-13	Ko	5	180	2	0
Holmen Delsbo Mokojan		1904 8	2011-10-14	Ko	5	.	0	1
Holmen Delsbo Mokojan		1904 9	2011-10-14	Ko	1	.	0	0
Holmen Delsbo Kölsjön		1907 1	2011-10-16	Ko	1	.	0	.
Holmen Delsbo Uppgårdsbodarna		1910 1	2011-10-11	Ko	1	.	1	0